

Факультет романо-германської філології

Кафедра зарубіжної літератури

Силабус навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(Зарубіжна література ХІХ ст.: Романтизм)

Рівень освіти:	Перший (бакалаврський)
Галузь знань:	03 Гуманітарні науки
Спеціальність:	035 Філологія
Спеціалізація:	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
Освітньо-професійна програма:	Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
Обсяг:	3 кредити, 90 год, з яких: 22 год лекцій, 14 год семінарських занять – для очного 2 кредити, 60 год, з яких: 8 год лекцій, 4 год семінарських занять – для заочного
Семестр рік навчання:	4 – для очного; 6 – для заочного 2 – для очного; 3 – для заочного
Мова викладання:	українська
Статус дисципліни:	Обов'язкова
Дні, час, місце:	Відповідно до розкладу
Викладач:	Наталія Василівна Абабіна , к.філол.н., доцент кафедри зарубіжної літератури
Контактна інформація:	nva2016odessa@gmail.com
Робоче місце:	бульвар Французький, 24/26, кафедра зарубіжної літератури (ауд. 108)

Консультації:	відповідно до графіку індивідуальних консультацій (з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM чи Google Meet за попередньою домовленістю)
Передреквізити:	«Історія зарубіжної літератури Середніх Віків та Відродження», «Зарубіжна література XVII-XVIII ст.: Класицизм, Бароко, Просвітництво»
Постреквізити:	«Історія зарубіжної літератури: Реалізм»
Мета навчальної дисципліни	полягає в ознайомленні здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня з основами та закономірностями романтичного мислення, наявними у західноєвропейській та американській літературах означеного століття у контексті безперервного розвитку світової літератури.
Завдання навчальної дисципліни:	надати здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня різні типи аналізу художніх текстів західноєвропейської та американської літератури першої половини XIX століття; навчити розрізняти в них типові романтичні елементи та індивідуальні досягнення авторів, пов'язані з проблемами національного становлення, виявляти загальні закономірності літературного процесу, його особливості в національному вирішенні проблем буття.
Очікувані результати навчання:	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати: основні періоди розвитку літератури першої половини XIX століття; основи та закономірності романтичного мислення; специфічні принципи аналізу західноєвропейської та американської літератури першої половини XIX століття; вміти: опрацьовувати та аналізувати вказані у списку джерела та додаткові з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати; аналізувати запропоновані для читання художні тексти; розкривати закономірності літературного процесу в національному вирішенні проблем буття; розрізняти у творчості авторів типові елементи романтизму та індивідуальні досягнення, пов'язані з проблемами національного становлення.

Зміст навчальної дисципліни:

Змістовий модуль. «Естетика західноєвропейського та американського романтизму»

Тема 1. Вступ. Історична дійсність на зламі епох XVIII–XIX ст.

XIX століття – період значних гуманістичних і естетичних завоювань у Європі та Америці, соціальних та політичних зрушень. Історична дійсність на зламі епох XVIII – XIX століття як фундамент для формування романтичного світосприйняття.

Романтизм як явище світової культури в історико-літературному процесі XIX століття: етапи розвитку та періодизація. Визначення романтизму як літературного напрямку, його філософсько-естетичні основи. Преромантизм як перехідний етап. Взаємовплив культур країн Західної Європи. Національні варіанти романтичного мистецтва, їх своєрідність. Співвідношення та взаємодія романтизму й реалізму в літературі XIX ст.

Тема 2. Естетика німецького романтизму. Ранній етап.

Особливості історичного процесу в Німеччині кінця XVIII–початку XIX ст. Основні естетичні програми німецьких романтиків. Німецький романтизм: періодизація та специфіка літературного розвитку.

«Йенська школа» романтиків. Естетична теорія братів Шлегелів. Новели Л. Тіка. Філософія «магічного ідеалізму» Новаліса.

Тема 3. Друга хвиля німецьких романтиків.

«Гейдельберзька» школа німецького романтизму як якісно новий етап його розвитку. Концепція «природної поезії» братів Грімм. Творчість Г. фон Клейста, Арніма і Брентано: особливості поезики.

Тема 4. Гротескно-фантастичний романтизм Гофмана.

Тема двійництва Е. Т. А. Гофмана. Адальберт фон Шаміссо «Дивна історія Петера Шлеміля». Швабська романтична школа. Творчість Г. Гейне. Рання поетична збірка "Книга пісень".

Тема 5. Етапи становлення англійського романтизму. «Озерна школа» поетів.

Вплив історичного процесу кінця XVIII–початку XIX ст. на розвиток романтизму в Англії. Готичний роман як передвісник романтизму.

Художній спадок У. Блейка. «Озерна школа» поетів, її роль в історії літератури. Романтична поезія В. Вордсворта, С. Колріджа. Передмова до «Ліричних балад» як естетичний маніфест раннього англійського романтизму. Жанрова й художня своєрідність поем С. Колріджа («Крістабель», «Поема про Старого мореплавця»).

Тема 6. Дж. Байрон і П. Б. Шеллі – представники пізнього етапу англійського романтизму.

Другий етап англійського романтизму. Вплив економіко-політичної ситуації на розвиток романтизму в Англії. Дж. Байрон – видатний поет англійського романтизму. Значення творчості Байрона, закономірності формування світогляду поета. Періодизація творчості. Проблема «байронізму» у літературі: «байронічна поема» та «байронічний герой». Жанрове розмаїття творів (оглядово: «Паломництво Чайльд-Гарольда», «Східні поеми», «Манфред», «Каїн», «Дон Жуан»).

Формування світогляду П.-Б. Шеллі, естетична теорія (трактат «Захист поезії»). Жанрова своєрідність творчості. Соціально-критична поема «Королева Маб». Романтична поема «Повстання Ісламу». Драматична поема «Звільнений Прометей». Тираноборчі тенденції в історичній трагедії «Ченчі». Художня своєрідність лірики Шеллі: пейзажна, політична, філософська, любовна лірика.

Тема 7. В. Скотт – засновник жанру романтичного історичного роману.

Життєвий і творчий шлях письменника: рання поетична діяльність, політичні й естетичні погляди. Теорія історичного роману: поняття «історична епоха», «місцевий колорит», історичний герой. Класифікація романів Скотта. Вплив його творчості на світову літературу.

Тема 8. Французький романтизм. Етапи розвитку. Історичний роман В. Гюго

Французький романтизм. Історичне значення Великої Французької буржуазної революції (1789–1794). Становлення естетики французького романтизму. Періодизація.

Творча та ідейна еволюція В. Гюго. Рання лірика. Передмова до драми «Кромвель» – маніфест французької романтичної школи. Значення теорії Гюго для реформи театру і національного мистецтва в цілому. Реалізація основних принципів маніфесту в драматургії Гюго (оглядово: «Маріон Делорм», «Ернані» та ін.). Роман «Собор Паризької Богоматері» як взірць романтичного історичного роману. Поєднання основних критеріїв підходу до жанрової форми історичного роману (традицій Скотта) з теорією Гюго.

Тема 9. Американський романтизм. Новели В. Ірвінга, романи Ф. Купера

Загальна характеристика історичної епохи в США. Формування американського романтизму, його національно-історичне коріння, зв'язок з європейським романтизмом, періодизація та визначні представники.

	<p>I період. Традиційні та новаторські риси творчості В. Ірвінга, зв'язок його творів з європейською новелою. Ф. Купер – засновник національного роману. Історизм та жанрова своєрідність творів. Романтизація епохи американського піонерства, формування національних традицій.</p> <p>Тема 10. Літературна спадщина Е. По, Н. Готорна, Г. Мелвілла</p> <p>II період американського романтизму. Загальна характеристика. Літературна спадщина Е. По: поезія, проза, літературно-критичні роботи. Е По як фундатор літературної критики в американській літературі. Жанрове новаторство і художня своєрідність новел Е. По, теорія новели, запропонована ним. Світове значення творчості письменника.</p> <p>Н. Готорн-новеліст. Втілення романтичної символіки в творчості Г. Мелвілла (роман «Мобі Дік»).</p> <p>Тема 11. Значення романтичного напрямку в світовій літературі. Послідовники романтизму. Романтизм на сучасному етапі літературного розвитку.</p>
<p>Методи навчання:</p>	<p>Лекція, семінар, коментування, інструктаж, презентація, бесіда: евристична, проблемна.</p>
<p>Рекомендована література:</p>	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Абабіна Н.В. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Зарубіжна література XIX століття. Романтизм» для студентів II курсу англійського відділення та відділення перекладу факультету романо-германської філології / Абабіна Н.В. // Одеса : Астропринт, 2015. – 28с. 2. Апенко Е.М. Історія зарубіжної літератури XIX ст. 2018. 3. URL: https://stud.com.ua/113247/literatura/istoriya_zarubizhnoyi_literaturi_xix_stolittya 4. Літературні напрями: від бароко до постмодернізму : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / укладачі Т. Петруня, Є. Руденко. Миколаїв, 2013, 65 с. URL: https://ru.calameo.com/read/003114899221c6028795e 5. Ніколенко О. Зарубіжна література XIX століття : підручник для студентів закладів вищої освіти. Київ : Грамота, 2018. 226 с. 6. Удовіченко Г. Курс лекцій з дисципліни «Історія зарубіжної літератури». Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. 121 с. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1688/1/Udovichenko_munual_04_04_19.pdf3 7. Ференц Н. Основи літературознавства. Київ : Знання, 2011. 390 с.

	<p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Безруков А.В. Історія зарубіжної літератури: від античності до початку ХІХ ст.: навч. посібник. Дніпро, 2021. 165 с. 2. Зарубіжна література ХІХ – ХХ ст. : від романтизму до модернізму : навчальний посібник : уклад. Ю. Ревук. Умань : Візаві, 2018. 236 с 3. Історія світової літератури: методичні рекомендації до курсу : уклад. О. Пуніна, М. Реутова, О. Соловей. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 64 с. 4. Історія зарубіжної літератури. Романтизм і реалізм як літературні напрями : навчальний посібник : уклад. Г. Осіпчук. Умань : Візаві, 2020. 156 с. 5. Коломієць Н. Особливості художнього історизму англійської романістики ХІХ століття. ЛОГОС : збірник наукових праць. V. 4. 2021. С. 42-44. 6. Ференц Н.С. Теорія літератури і основи естетики : навч. посіб. К. : Знання, 2014. 511 с.
<p>Оцінювання:</p>	<p>Поточний і періодичний контроль: усне опитування, тестова робота, оцінювання активності на семінарі. Підсумковий контроль: іспит. Поточний контроль передбачає оцінювання за 7 семінарів. Періодичний контроль проводиться у вигляді бланкового тестування за Т1–11. Усі види контролю (включаючи іспит) оцінюються в межах 100 б. кожна. Фінальна оцінка – це середнє арифметичне усіх видів контролю.</p>
<p>ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»): Відвідування занять Регуляція пропусків</p> <p><i>Дедлайни та перекладання</i></p> <p><i>Політика академічної доброчесності</i></p> <p><i>Використання</i></p>	<p>Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись онлайн з використанням дистанційних технологій. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І.Мечникова» (poloz-org-osvit-process_2022.pdf).</p> <p>Слід дотримуватись запропонованих у розкладі термінів складання сесії; перескладання іспиту відбувається відповідно до «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І.І. Мечникова» (http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf)</p> <p>Регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (polozhennyaantiplagiat-2021.pdf (onu.edu.ua))</p>

<i>комп'ютерів/телефонів на занятті</i> <i>Комунікація</i>	Під час занять не дозволяється користуватися мобільними телефонами, які попередньо мають бути переведені у беззвучний режим. Електронні пристрої використовуються лише за умов наявності відповідної вимоги в навчальному завданні.
	Всі робочі оголошення надсилаються через старосту академгрупи на електронну пошту або у Viber. Студенти мають регулярно перевіряти повідомлення і вчасно на них реагувати.